

Modul – Intersektionalitet

Christa Markom / Jelena Tomic / Martina Sturm / Paul Sperneac-Wolfer (AUT)

1. Hvorfor undervise dette modul?

Identiteter er komplekse. I skolen som andre steder mødes de mest forskellige horisonter af oplevelser og livshistorier. I samme ånd som inkluderende praksis med undervisning er det en læreres ansvar - i skoler og andre steder - at lære de forskellige livssituationer og erfaringer hos eleverne at kende og behandle dem følsomt. I academia er der de sidste tredive år blevet produceret en enorm mængde litteratur, der tackler disse spørgsmål gennem intersektionalitetens paradigme. Denne tilgang skal inkluderes, når man undersøger ens egne såvel som andres specifikke oplevelser. Hvad det betyder, og hvilken rolle det kan spille i undervisningssituationer er beskrevet i det følgende.

2. Ethnographic Entry Points

I henhold til en definition, der opsummerer de forskellige tilgange omkring begrebet, kan intersektionalitet forstås som: "Intersektionalitet er en måde at forstå og analysere kompleksiteten i verden, i mennesker og i menneskelige oplevelser. Begivenhederne og forholdene i det sociale og politiske liv og jeg'et ... er generelt formet af mange faktorer på forskellige og gensidigt påvirkende måder. Når det kommer til social ulighed, forstås folks liv og magtorganiseringen i et givet samfund bedre som formet ikke af en enkelt akse af social opdeling, det være sig race eller køn eller klasse, men af mange akser, der arbejder sammen og påvirker hinanden" (Collins & Bilge 2016: 2).

I hverdagen bruger vi en række forskellige kategorier, eller såkaldte akser - det være sig køn, oprindelse, fysiske funktionsnedsættelser eller klasse - som defineres ud fra nogle attributter og som ofte fører til forskelsbehandling. En fremtrædende repræsentant for udtrykket, den amerikanske jurist Kimberlé Crenshaw, beskriver intersektionalitet ved hjælp af metaforen for et vejkryds. Hvis vi ser diskrimination som en trafikulykke, er det ofte tilfældet, at ulykken ikke kun blev forårsaget fra én retning, men at flere akser spillede en rolle. Mennesker påvirkes af meget forskellige oplevelser af forskelsbehandling, for eksempel vil en hvid heteroseksuel mand opfatte sit sociale miljø anderledes end en kvinde i kørestol. At forstå forskellige oplevelser betyder at være sensitiv over for forskellige og krydsende perspektiver. Med en anden passende metafor beskriver Lisa Anderson-Levy i et interview den største udfordring inden for denne tilgang det at skulle være analytisk jonglerende, altså at "holde kuglerne i luften på samme tid" (2018) for at udvise respekt for kompleksiteten af den oplevede virkelighed for mange mennesker.

3. Måder at forstå

Vi begynder med en kort skitse af de historiske forløbere for intersektionalitetsparadigmet (Frances Beal 1969, Combahee River Collective 1977) og går derefter videre til værket af Kimberlé Crenshaw (1989), en tidlig hovedperson omkring intersektionalitetsmetoden. Hvad tilføjer hendes arbejde? Vi undersøger derefter: Sabine Strassers forskning på flere identiteter og tilknytninger i forbindelse med migration og køn (2008); konstruktioner af minoritets- og majoritetsgrupper og spændinger inden for minoritetsgrupper (Eisenberg & Spinner-Halev 2005); og kompleksiteten af tilhørighed og intersektionitet i en globaliseret verden (Yuval-Davis 2006, 2011). Dette vil danne grundlag for at forberede deltagerne på den metodologiske øvelse, yderligere beskrevet nedenfor.

Tilgange til intersektionalitet er nyttige til at diskutere og forstå:

Positioneringens beliggenhed og relativitet: F.eks. Kan en person eller gruppe samtidig indtage en hegemonisk position som en hvid person med god indkomst fra et rigt industriland og på samme tid en mindretalsposition som en lesbisk kvinde med marginaliseret status i et akademisk miljø).

Hvordan kulturisering af køn eller social klasse kan føre til modstridende emnepositioner. For eksempel kan et barn, der står over for udfordringer i skolen, på grund af hans / hendes sociale baggrund eller ved almindelig kønnede attributter opleve, at mennesker (mis) forstår disse og antager at de stammer fra kulturelle forskelle.

4. Eksempler på øvelser

I tværfaglige uddannelsesprojekter med unge eller voksne er udgangspunktet ofte en selvbiografisk undersøgelse for at fordrer refleksion over forskellige former for magt og diskrimination. Livets realiteter, såvel som deltagernes behov og interesser, tjener som grundlag for selvobservation. På denne måde muliggør intersektionelle tilgange i uddannelse kritisk refleksion over processer med identitet og tilhørighed, om hvordan enkeltpersoner navigerer mellem de sociale begrænsninger og mulighederne for selvidentifikation inden for eksisterende magtkonfigurationer.

Vi begynder med en undersøgelse af deltagernes egne biografier som en reflekterende øvelse for at afsløre de former for magtstrukturer og diskrimination, der kan opleves. Dette efterfølges af peer-gruppe-interviews med andre deltagere, der overvejer de relative holdninger af interviewer og informant i interviewprocessen. Den sidste øvelse (hvis tid og betingelser tillader det) involverer at gennemføre samtaler med andre studerende eller deres familiemedlemmer. Vi laver analyser af narrative biografiske interviews ved at identificere og beskrive sociale kategorier og undersøge de processer, der producerede dem. Vores mål er at skabe kritisk bevidsthed om magt og om overlappningen af sociale kategorier, samtykke at fremhæve kompleksiteten af de sociale arenaer, som mennesker skal bevæge sig rundt i hverdagen.

Det narrative-baserede biografiske interview har vist sig at være en nyttig metode til at forstå disse processer og individuelle positioner. Start med et generativt spørgsmål til at stimulere fortællingen og fortsæt interviewet med en narrativ udforskning for at "afslutte" og dykke dybere ned i fortællingen ved at fokusere på særligt vigtige eller uklare segmenter (immanent undersøgelse). Den sidste fase af interviewet sigter mod at afbalancere fortællingen ved at stille yderligere spørgsmål om årsagerne til bestemte begivenheder eller ved at udforske informantens generelle eller specifikke syn på udvalgte emner (exmanent undersøgelse). Det er vigtigt, at fortællingen ikke afbrydes af spørgsmål, retningsbestemte indgreb eller evalueringer. At øve sig aktivt på at lytte er centralt i dette. At udforske livshistorier, livsfaser eller specifikke livstemaer med de interviewede gør det muligt at genkende processer med identitetsdannelse og udvikling i forbindelse med biografiske oplevelser, og fortolke eller analysere disse som udtryk for individuelle intersektionelle positioner. Den biografiske tilgang gør det muligt at rekonstruere personlige forandrings- og transformationsprocesser i løbet af levetiden.

5. Læringsmål

- Deltagerne introduceres til det grundlæggende i den tværgående tilgang og andre (antropologiske) teorier om klassificering og kategorisering for at bruge dem i deres uddannelsesmæssige rammer
- Deltagerne bliver fortrolige med det grundlæggende i narrative tilgange, herunder livshistoriske interviews og andre kvalitative forskningsmetoder, for at blive i stand til at se indbyrdes sammenhænge mellem personlige biografier og samfundsmæssige påvirkninger
- Deltagerne bliver i stand til at analysere og reflektere over deres egne og andres livshistorier med hensyn til forskellige former for magt og diskrimination
- Deltagerne bliver i stand til at reflektere over, hvordan magtforhold påvirker pædagogiske institutioner og praksisser, og deres egen rolle i potentielt at skabe, forevige eller dæmpe sociale uligheder som undervisere

6. Litteratur

Collins, P. H., & Bilge, S. (2016). *Intersectionality (Key Concepts)*. New York: Polity.

Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine. <https://philpapers.org/archive/CREDTI.pdf> (07.03.2020 18:36).

Yuval-Davis, N. (2011). *The politics of belonging: intersectional contestations*. London: Sage

Strasser, S. (2008). We will not integrate! Multiple belongings, political activism and Anthropology in Austria. In: Armbruster, Heidi/Lærke, Anna (Hg.) *Taking Sides. Ethics, Politics and Fieldwork in Anthropology*. New York, Oxford: Berghahn Books. 175-197.

Læs videre

The Combahee River Collective Statement (1977).

https://americanstudies.yale.edu/sites/default/files/files/Keyword%20Coalition_Readings.pdf (07.03.2020 18:45)

Eisenberg, A., & Spinner-Halev, J. (Eds.). (2005). *Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity*. Cambridge: Cambridge University Press.

Flick, Uwe. (2014). *An introduction to qualitative research* (5th ed.). London: SAGE

Gaebel, K. (2013). *At the Intersections of Resistance: Turkish Immigrant Women in German Schools*. Iowa.

LeVon, L. A. (2018). "Teaching Race with Lisa Anderson-Levy: Intersectionality, Paradigm Shifts, and the Ubiquity of Whiteness." *Teaching Tools, Fieldsights*, April 9. <https://culanth.org/fieldsights/teaching-race-with-lisa-anderson-levy-intersectionality-paradigm-shifts-and-the-ubiquity-of-whiteness> (07.03.2020 18:40)

Verloo, M. (2006). Multiple Inequalities, Intersectionality, and the European Union. In: *European Journal of Women's Studies*. 13 (3): 211- 228.

Walgenbach, K. (2017). *Heterogenität – Intersektionalität – Diversity in der Erziehungswissenschaft* (2. Aufl.). Opladen: Barbara Budrich.

Yuval-Davis, N. (2006). Intersectionality and Feminist Politics. In: *European Journal of Women's Studies*. 13 (3): 193-209.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.